

SUF

P O L I T I S K   B U L L E T I N   nr. 1   1967/68.

U H J E L P   E L L E R   U T B Y T T I N G ?

Innhold:

- A. Fakta om Peru.
- B. Utdrag av et foredrag av Tore Linné Eriksen.
- C. Utdrag av Ellen Bruns artikkel i Zenith nr. 3 1967:
"Kapitalismen er et verdenssystem."
- D. Forrige sentralstyres resolusjon om utviklingshjelp.

F A K T A O M P E R U.

"Landbrukets struktur følger det almindelige mønster i Latin-amerika og domineres af et udpræget storgods - eller haciendasystem. 1,6 % av befolkningen ejer 76 % af den dyrkelige jord, 79 ejere tegner seg for halvdelen af denne jord og ejer gjennomsnittlig 7128 hektar.

97,9 % af jordejerne er husmænd og ejer i gennemsnitt 1,98 ha, og deres jord er tilmed beliggende på afsides steder, ofte over 3000 m oppe i sierraen og til og med ofte uden vejforbindelse.

Endnu idag må de frie husmænd i egnen omkring Titicaca-søen føre veritable kampe mod godsejerne for at beholde dyrkningsretten til deres jorder."

(Den ny verden -utgitt av Oversøisk institut, Københ., 4.årgang nr. 1 - side 66).

"Någon knapp tiondel av befolkningen äger all rikedom. Av dem är de fyrtio familjerna fabulöst rika. Ytterligare tio procent av folket lever under drägliga omständigheter. De resterenda miljonerna lever existensminimum -- utom campesinos på lantegendomarna och indianerna i gruvorna.

De lever som djur."

(Fritiof Haglund: Lever revolutionen ?, Stockh. 1967, Temaserien -- side 87)

"Det er omtrent 100 000 indianere ansatt i de store sierra -gruvene, hvor betalingen er bedre (opp til 1 dollar om dagen), men hvor arbeidsforholdene (mineralene finnes i en høyde av 17000 fot over sjøen) og giftig røyk får en mann til å se ut som han er 60 år gammel når han er 35 -- hvis han har overlevd så lenge det første stedet. Mange bedrifter, inkludert endel av våre egne gruveselskaper (amerikanske distribuerer kokain til indianerne før de går inn i gruvene for å gjøre dem halvt bevisstløse for farer, strabaser og de indre smerter som røyken skaper."

(John Gerassi : The great fear in Latin-America. New York 1966 s.129)

"Landarbeiderne som jobber for de hvite får ca. 4 cents om dagen i lønn, arbeider ikke bare fra soloppgang til solnedgang, men må også skaffe tjenere til herrens hacienda eller hus i Lima."

(J.Gerassi: s.129)

FAKTA OM PERU -- forts.

Amerikansk kapital.

Guggenheims Southern Peru Copper Corporation (Toquepala, Peru) hadde ifølge sine egne opplysninger en profitt på \$ 3,439,240. bare i 1961. "Det ser ut som om Southern Peru tjener 100.% på sine investeringer hvert år og betaler mindre enn 25 % i skatt. Selv en slakter eller mekaniker betaler mer enn det i USA".

(Gerassi: s. 358)

Marcona Mining Company investerte i 1954 \$ 500 000 , og " i løpet av seks år tjente Marcona mer enn \$ 30 000 000 (etter at skatten var betalt) ..... - en tilbakebetaling på ikke mindre enn 6000 % ! "

(Gerassi: s. 360)

"Ikke å undres over at Peru's samlede nasjonalprodukt ikke kan øke med mer enn 2,2 % i året, mens befolkningen stiger med 3,5 % "

(Gerassi: s. 359)

Politisk situasjon.

President er Terry Belaunde -leder for Popular Action Party. Han vant valget i 1963 -- men kongressen er kontrollert av Aprista-partiet og General Odria's folk.

Aprista-partiet er ledet av Haya de la Torre, en representant for oligarkiet som tidligere kom med reformforslag, idag representerer han ifølge Gerassi (s.136) bank og industrikretser. General Odria representerer reaksjonære militær og godseierkretser. (Gerassi ,s.136)

Belaunde kommer også fra overklassen, ved valgene i 1963 sikret han seg imidlertid støtte fra venstrekreftene i Peru.

Men som en representant for det revolusjonære M.I.R. partiet uttaler til Fritiof Haglund (Lever revolutionen ? s.109-10):

"-- Han hade vårt helhjærtade stöd när han valdes til sitt ämbete. Även om valproceduren inte var så helt korrekt drog han oss med sig, och jag tror att han hade hele folket bakom sig.

Men löftena som aldri oppfylldes, hans hänsynslösa sätt att gå fram mot motståndsmän, och hans slutliga totala beroende av USA ---- Nej, förtroendet är förbrukat".

FAKTA OM PERU -- forts.

At regimet fullt ut støtter opp om militærmaktens forsøk på å holde folket nede, burde følgende opplysning bekrefte:

"Ekstra-internasjonale møter med høyere militært personell, lik det som ble arrangert i Lima tidlig i november 1965, er forsøk på å bryte ned for nasjonale holdninger og innpode tanken om at det latin-amerikanske offiserskorpset har en felles oppgave å mestre over hele kontinentet og at man står overfor en felles fiende (kommunisme og folkets revolusjon)!"

(International Socialist Journal -june -67, s. 387).

Fritiof Haglund rapporterer (Lever revolutionen ? s. 88-89):

"Sedan några år tilbaka har emellertid Sierrans indianer börjat röra på sig. Kring 1961 började landinvasioner att organiseras. Det var några radikala unga studentledare -den mest bekante Hugo Blanco -- som tog ledningen för organiserade landinvasioner mot vissa storgods som ligger i vanhävd. Ofta som et resultat av att deres ägare inte ens bor i sitt hemland och i övrigt inte stort intresserar sig för sina jordagods. Invasionerna skedde först på fredliga vägar, så småningom mötte indianerna väpnat motstånd från ägernas sida. I många fall trädde den lokala polisen in med sina ohämmade våldsmetoder och mejade ner obehäpnade campesinos med kulsprutor. Saken blev så stor at valen 1962 dominerades av frågan om effektiv jordreform. Landinvasionerna sanktionerades av det vinnande partiet, i varje fall til att börja med informellt, men när läget skärptes 1964 kring Sicuanitrakten mitt i Inkas land och campesinos tycktes komma fram till en organisation av kraven inte bara i fråga om jord, då slog regjeringen till. Det visade sig föreligga en relativt stor og välorganiserat geriljarörelse här i Sierras som med vapenmakt stödde indianernas krav. Först under hösten 1965 och våren -66 lyckades regeringen få kontroll på den väpnade sidan av dette revoltforsök. Men det kostade många unga gerillasoldater livet. Ännu fler peruanska reguljära soldater mötte sitt öde, och det var först sedan USA gått in med rådgivare och specialutbildade trupper som man fick bukt med denna revolt, från början indianernas spontana resning på de mänskliga och rättvisa kravens grund."

Utbytting eller U-hjelp? Utdrag av foredrag av Tore Linné Eriksen

1. Veksten i verdenshandelen kommer ikke u-landene til gode.

Etter stagnasjonen og den annen verdenskrig var de usikre konjunkturer det mest fremtredende trekk i 50-årene. Fra 1958 har vi imidlertid vært vitne til en regelmessig vekst i verdenshandelen på om lag 10% årlig - fra ca 800 milliarder dollar i 1958 til ca 1340 milliarder i 1965. Det avgjørende poeng er imidlertid at dette ikke er kommet u-landene til gode. Det er istedet de rike nasjoner som har økt sin velstand ytterligere. I løpet av siste 15 år har u-landenes andel av verdenshandelen sunket fra 1/3 til 1/5. (Vi bør samtidig huske på at de samme land har 70% av jordas befolkning). Bare fra 1953 til 1963 sank deres andel fra 27% til 20%. Hvis vi ser på eksporten isolert, kommer vi til et enda mer nedslående resultat: u-landenes andel er her helt nede i 14,4%. Dette gir nødvendigvis som konklusjon at rikdom har en akkumulerende virkning, ettersom det er i-land som i stigende grad handler med i-land. (industrialiserte land) Dette skyldes to hovedfaktorer: a) de nye markedsdannelser med gunstige vilkår og tollmurer utad, b) i-landene befinner seg på det samme teknologiske nivå, noe som gjør et varebytte mer naturlig.

Innenfor EEC økte f.eks. samhandelen med 100% i årene 1960 - 1964. Fellesmarkedets handel med u-landene bærer samtidig preg av at det gamle mønsteret skal holdes oppe, dvs. at u-landene kjøper ferdigvarer og selger billigere råvarer. Dette inntrykk forsterkes når en ser at EEC's utviklingsfond praktisk talt ikke blir brukt til å støtte opp om industrialisering. De assosierte statene i Afrika øker heller ikke sin eksport til vest-europa i samme utstrekning som importen øker. President Leopold Senghor i Senegal hører vanligvis med blant de varmeste talsmenn for det fransk-afrikanske samfunnet, men i fransk TV gjorde han det nylig helt klart at forholdet mellom de afrikanske statene og EEC falt ut til ensidig fordel for de vest-europeiske interesser. Bytteforholdet utvikler seg slik at importproduktene blir stadig dyrere i forhold til eksport-prisene, og president Senghor trakk denne naturlige konklusjon: "På denne måten finansierer vi i virkeligheten den stigende levestandarden i de rike land". Når en ser på handelsstatistikken, er det ikke vanskelig å finne data som forklarer president Senghørs uttalelser. Fra 1963 til 1965 økte Senegals eksport med 6%, men i samme tidsrom steg importen med 36%. På grunn av et svekket bytteforhold (en nedgang på 26%) tapte Senegal i denne perioden 280 mill. dollar.

- 2 -

"Gaven fra den statlige franske u-hjelp og fra det europeiske utviklingsfondet belöp seg til snaue 1/5 av dette tapet. Sett fra u-landenes side er det derfor vanskelig å karakterisere EEC som noe annet enn et forsök på å fornye kolonipakten ved en slags kollektiv europeisk imperialisme i ökonomisk betydning.

Ut fra handelsstatistikkene er det mulig å trekke fram andre dominerende facts: u-landene står overfor et stadig större handelsunderskudd. Dette vil altså i praksis si at de kapitalfattige land er tvunget til å kjøpe langt mer enn de er istand til å selge. Bare fra 1963 til 1964 ökte handelsunderskuddet fra 30 millioner dollar til 220 millioner. Som vi siden skal gå nærmere inn på, blir svelget mellom höye importutgifter og lave eksportinntekter dypere, og handelsunderskuddet skyldes derfor priskorskyvning mer enn en större mengde importerte varer.

For å konkretisere dette ytterligere, vil jeg trekke frem en del eksempler fra 1966-meldingen til FN's ökonomiske kommisjon for Latin-Amerika. I alt steg landenes brutto nasjonalprodukt med 3%, mens stigningen var 6,2 % i 1964 og 5,1% i 1965. (Idenne forbindelse spiser befolkningsökningen opp den beskjedne produksjonsökningen). Ved siden av en merkbar nedgang i utenlandske kapitaloverføringer, er det særlig utenrikshandelen som er det svake ledd. I en tale i Buenos Aires i fjor uttalte Jose Antonio Mayobre - kommisjonens leder - at de latinamerikanske landene bare skadet seg selv ved å handle (og forhandle) ensidig med de oversjöiske kundene. Mens verdenshandelen som helhet ökte med 45% i utviklings-tiårets første halvdel, ökte Latin-Amerika sin eksport bare med 28%. Årene 1963 og 1964 var endog gode år i utenrikshandelen, og seinere er både inntektene blitt lavere og produksjonen stagnert. Særlig vanskelig har Latin-Amerika hatt for å beholde de tradisjonelle markeder. I EEC-landene falt Latin-Amerikas andel fra 6% til 5,2%, mens nedgangen i EFTA-landene falt fra 5,4 til litt over 4%. I EFTA heter det paradoksalt nok at "målsettingen skal være å bidra til en harmonisk utvikling og ekspansjon av verdenshandelen og til gradvis fjernelse av skrankene for denne". I förholdet til USA var nedgangen katasrofal: fra 21,3% til 17,2%.

Til ytterligere belysning av denne omvendte form for "utvikling" kan vi forsöke å danne oss et bilde av de langsiktige konsekvenser av ökt handelsunderskudd. På grunn av kapitalmangel og valutavansker må u-landene enten: a) Öke sin eksport b) redusere sin import ved å produsere flere varer til hjemmemarkedet c) håpe på ökt "u-hjelp".

- 3 -

Alternativ a) er nesten utenkelig så lenge industriproduktene fra u-landene møter en diskriminerende toll- og avgiftspolitik, og så lenge u-hjelpens avsendere ønsker å hindre fremveksten av industri. Alternativ b) synes like vanskelig å gjennomføre. I en oppbyggingsfase er u-landene sterkt avhengig av import av f.eks. maskiner. Den paradoksale (og dypt tragske) situasjon er derfor at u-landene for å unngå kapitalkrevende import og produsere varene selv, først er tvunget til å importere det tekniske kapitalgrunnlag som kreves for å bygge opp en industri. Alternativ c) blir også stadig fjernere ettersom de politiske konjunkturer i i-landene tyder på at "ren" u-hjelp ikke er populært.

II Råvarer: lavere pris og redusert betydning.

Hva er så hovedårsaken til at i-landene øker sin eksport med 100% på ti år, mens u-landene i samme periode bare har en økning på 20%?

Økningen i verdenshandelen skyldes i første rekke økt industri og en markert oppgang i handelen med industriprodukter mellom rike nasjoner. Ser vi på perioden etter 1938 oppdager vi at handelen med råvarer bare er steget med 60-70 %, mens handelen med ferdigvarer er mer enn tredoblet. På grunn av den gamle arbeidsdelingen i verdenssamfunnet er u-landene nådeløst avhengig av å eksportere råvarer, som imidlertid taper sin betydning i verdenshandelen. Idag utgjør råvarene 90 % av u-landenes eksport, og representerer 80-90 % av inntektene. (Til sammenligning utgjør industriprodukter 90 % av Vest-Tysklands eksport.

I en tiårsperiode fra 1951 har fallet i råvareprisene (mineralsk olje unntatt) vært 30 %, noe som utelukkende er kommet i-landene til gode. En anslagsvis beregning fra FN viser at denne svingningen har ført til et tap for u-landene som svarer til mer enn 40 millioner dollar ut fra 1951 prisene. I 1954 fikk Ghana 85½ millioner pund for 210 000 tonn kakao, i 1965 utgjorde betalingen ca 77½ millioner pund for 590.000 tonn.

En rekke u-land er avhengig av ett eller to landbruksprodukter, og svingningene på verdensmarkedet kan derfor bety økonomisk ruin i løpet av en kort periode. For et land som har basert mer enn 80 % av sin eksport på f.eks. jordnøtter, kaffe eller kakao, er det vanskelig å planlegge den økonomiske utbyggingen på lang sikt.

Det er ikke vanskelig å finne årsakene til råvarenes reduserte betydning, og de fleste er å finne i den teknologiske utvikling som har vært forutsetningen for vår egen velstand. De kan kort summeres opp slik:

a) Økt produksjon av primærprodukter i i-landene. De rike nasjoner beskytter sin matvareproduksjon godt med særavgifter ved siden av ordinær toll

- 4 -

b) Det er kommet en rekke **syntetiske** varer som konkurrerer med u-landenes råvarer. I plast-alderen introduseres nye produkter som er de gamle overlegne. Syntetisk gummi konkurrerer både med rå gummi og med lær, på samme måte som en serie nye kunstfibre gjør stilingen vanskelig for bl.a. ull, bomull og sisal.

c) Den teknologiske utvikling har gitt oss en moderne industri som bedre utnytter råvarene. På grunn av mindre spill blir råvaremengden pr. framstilt produksjonsenhet stadig lavere.

d) Forbruket av råvarer stiger ikke med velstandsøkningen. En rekke produkter som f.eks. kaffe, te og kakao har liten inntektselastisitet dvs. at en lønnsøkning på f.eks. 10% i et i-land ikke fører til at konsumet stiger tilsvarende. På den annen side finnes det knapt noen øvre grense for forbruket av (nyttige og unyttige) industriprodukter.

Prisfaløet og den reduserte betydning må igjen sees i sammenheng med de varer vi selger til u-landene blir stadig dyrere. Det ugunstige bytteforholdet kan best illustreres ved at en kaffedyrker i 1950 kunne kjøpe en jeep for 19 sekker, mens han nå må selge ~~19~~ dobbelt så mange sekker for å kjøpe samme vare. På UNCTAD-konferansen i Genève ble det regnet ut at en gitt kvantitet råvarer ble eksportert i 1950 fikk redusert sin kjøpekraft i forhold til industriprodukter med 26% i løpet av ti år. Dette bytteforhold gir også som resultat at u-landene selger f.eks. fosfat så billig at de ikke har råd til å kjøpe kunstgjødsel fra i-landene.

III De fattige subsidierer de rike.

Det vil føre for langt å analysere alle de kapitaloverføringer som går under betegnelsen "u-hjelp", men det kan være et fruktbart utgangspunkt å etterlyse en klarere grenseoppgang. Dette kan synes særlig nødvendig etter at Onarheim-utvalgets innstilling om norsk u-hjelp ser ut til å bli fulgt opp av en offensiv for å engasjere norsk næringsliv. En av disse bistandsformene fortjener utfyllende kommentarer, fordi den skjærer rett inn i den handelspolitiske problemstilling. Jeg tenker på den støtte som går under betegnelsen "bundet hjelp", og som karakteriseres ved at det blir stilt som betingelse at pengene skal brukes til innkjøp av varer i "giver-landet". Problemet har ikke bare teoretisk interesse, og gjøres ikke til gjenstand for debattbare utfra prinsippet om "absolutt renhet" i u-hjelpsmotiveringen. Sett fra u-landenes synspunkt er det et meget viktig praktisk/økonomisk spørsmål.

Verdensbankens president George D. Woods har nylig i et foredrag framholdt at "stater som mottar økonomisk hjelp av denne karakter må betale gjennomsnittlig 15% mer for det de får enn om de hadde hatt anledning til å handle på det frie verdensmarked." Ifølge det samme UPI-referat hadde George D. Woods samtidig uttalt at hvis u-landene hadde anledning til å trekke fordel av den internasjonale konkurransen, ville de ha kunnet spare om lag 1 milliard dollar hvert år, eller de kunne brukt det beløp de har mottatt i økonomisk hjelp til å kjøpe varer og tjenester for 1 milliard kroner. Det samme beløp ville ha vært tilstrekkelig til å dekke alle avdrag på kapitalstøtte i form av statskreditter, som forfalt til betaling i OECD-land i 1965. Men slik situasjonen er idag, blir beløpet isteden plassert på toppen av en allerede knusende gjeldsbyrde.

Presidenten i Verdensbanken avsluttet med denne kraftsats: "Denne ene milliard dollar er i virkeligheten en form for subsidier som de fattige land må betale til de rike."

En naturlig konsekvens vil være at hjelpen til u-land blir kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner, slik at dette misforhold kunne fjernes. Isteden går det nevnte Onarheimutvalg inn for sterkere norsk bilateralt engasjement.

I det danske u-landstidsskrift "Kontakt" nr. 2 1967, drofter forskningsstipendiat Karl "andrup Dahl dette nærmere. Etter min mening er dette et så viktig spørsmål at forfatteren bør siteres in extenso:

"For giverlandet vil en slik bundet hjelp kunne bety en mektig stimulans for dets eget næringsliv. Virksomheter som normalt skulle være lukket på grunn av hard konkurranse eller av andre årsaker, vil teoretisk sett kunne holdes oppe med kunstig inn-sprøytning av u-landsmidler.

Det alvorligste er imidlertid at u-landene ved en bundet hjelp blir avskåret fra å foreta sine innkjøp på verdensmarkedet til markedsprisen. En vesentlig høyere pris i giverlandet vil derfor bety en reell forminskelse av kapitalhjelpen for mot-takerlandet.

På møtet i OECD's utviklingskomite i 1965 ble det vedtatt en resolusjon som nettopp tok avstand fra støtteordninger som omfatter bundet hjelp. Mötet beklaget at flere og flere rike land er ved å falle tilbake til bundet hjelp.

I denne situasjonen virker det nesten grotesk at det norske u-landsutvalg nettopp åpner døren for denne hjelpeformen.

Utvalget finner at det er tre tilfeller hvor bundet hjelp er berettiget:

- a. når leveranser fra Norge inngår som et naturlig ledd i gjennomføringen av prosjekter i u-land,
- b. når midlertidige overskudd i norsk produksjon kan settes inn i u-landshjelpen og
- c. når det er nødvendig eller ønskelig for å opprettholde norsk eksport, som lider skade som følge av andre lands bindingspraksis.

Andre land, bl.a. Danmark, praktiserer bundet hjelp på en meget rimelig måte. Som helhet er det imidlertid her tale om et forkastelig prinsipp, som betyr at man dels forstyrrer det internasjonale varemarked til skade for u-landene, dels at man utsetter u-landene for et utulbørlig "ny-kolonialistisk" press."

Før norsk utviklingshjelp forlates helt, kan det være fristende å reise noen flere spørsmål som kanskje kan klargjøre de norske hensikter tydeligere.

Er det f.eks. noen rimelig anvendelse av våre gavebeløp å bruke penger i land der den økonomiske struktur hindrer en sosial løst for hele folket? Kanskje er den beste form for u-hjelp å støtte de nasjonale frigjøringsbevegelser som har et sosialt utbyggingsprogram? Hvorfor kan ikke et hånedslag til Vietnams fattige bønder og los guerilleras i Latin-Amerka kalles u-hjelp? 12 millioner sør-afrikanere og millioner av asiatiske og latin-amerikanske bønder allerede i utgangspunktet være avskåret fra skandinaviske velferdskroner? Det er ikke vanskelig å forstå den politiske begrunnelse for den kurs som hittil har vært trukket opp, men hvordan lyder den logiske og den humanistiske begrunnelse?

Tollpreferanser overfor u-land ?
 - - - - -

På bakgrunn av den generelle tendens i verdenshandelen har det vært foreslått at Norge kunne foreta en oppmykning gjennom tollpreferanser overfor u-land. Dette betyr at vi kan fjerne toll på import, oppheve avgifter og ta bort kvotebegrensninger.

Disse spørsmål har også stått sentralt i UNCTAD's arbeid de siste årene, og er også drøftet i andre handelapolitiske organer som EFTA, OECD og GATT. Felles for alle disse organer er at avtalene har vært til industri-landenes fordel.

Det kan heller ikke være noen tvil om at Generalavtalen om tariffør og handel (GATT) har tatt sikte på å styrke handelsforbindelsene mellom de rike land som er strukturelt likestilt. Det er blitt stadig klarere at de spesielle handelsproblemer som u-landene står overfor, ikke passer inn i GATT's forhandlingsmønster.

Den alvorligste hindring for en omlegning i retning av u-landenes egne ønskemål har hittil vært vår oppslutning om bestevilkårsprinsippet (som er GATT's hellige ku), og som i hovedtrekkene går ut på at ei senkning av tollsatsene overfor et land automatisk også skal gjelde overfor samtlige andre land. De fleste økonomer hevder at dette prinsipp har hatt en vekstfremmende virkning, men dette gjelder vesentlig de land som på forhånd er industrialiserte. Som utgangspunkt for handel mellom rike land med omlag det samme produksjonsgrunnlag kan dette meget vel være riktig, men spørsmålet er i dag om disse retningslinjer kan anvendes overfor u-landene uten at de skader de fattigste av dem som på forhånd står svakest. Et prinsipp som opprinnelig ble håndhevet for å skape rettferd og økonomisk vekst, skaper trolig ingen av delene hos dem som skulle trenge det mest, nemlig ulandene.

I et foredrag ved Handelshögskolen i Bergen, gjengitt i Internasjonal Politikk nr. 1 1966, har førstesekretar Martin Fueslid gitt en oversikt over de forskjellige syn på bestevilkårsprinsippet som er rådende hos europeiske land i dag. Det går her klart fram at Norge er et av de land som med størst tyngde har gått mot avvik fra denne klausulen for å gi tollpreferanser til u-land.

Et steg i riktig retning ble tatt da Stortinget i mars i fjor ratifiserte en protokoll om utvidelse av GATT med en "del IV" om handel og utvikling. En gjennomgåelse av de synspunkter som kom til uttrykk i proposisjonen og i den påfølgende debatt, viser imidlertid hvor lite vårt land tross alt er innstilt på å gjennomføre virkelige forbedringer i u-landenes eksportsituasjon. Risikoen for enkelte av våre egne næringer på kort sikt er det dominerende trekk.

Trass i alle de drøftinger som har funnet sted i de ulike handelspolitiske fora, er u-landenes stilling blitt betydelig forverret (slik det tidligere er blitt påvist). Etter hvert som tollmurene brytes ned i EFTA og EEC blir det også vanskeligere for tredjeland å tilby sine produkter til konkurransedyktige priser. En del afrikanske stater er riktignok assosiert til EEC, men det betyr også at deres hjemmemarked åpnes for europeiske produkter. De må således gi avkall på den beskyttelse som er den selvsagte forutsetning for en oppbygning av industrien, og det er av liten verdi å slippe toll på det europeiske marked når en ikke har industriprodukter å tilby. I den nevnte stortingsdebatt om vår

-8-

tollpolitikk overfor u-land, kom det klart fram at også når det gjelder jordbruksprodukter opptrer industri-landene med en skjerpet proteksjonistisk politikk og særavgifter. Allerede i 1961 uttalte president Frondizi i Argentina at hans land gikk glipp av en kjøtt-eksport til en verdi av 250 millioner dollar i året som følge av restriksjonene i EEC. Et UNCTAD-dokument fra 1964 påviser også at opphevelse av særavgifter på kaffe og kakao bare i EEC ville gi u-landene en økning på mer enn 1 milliard norske kroner årlig.

Enda klarere kommer vår politikk til syne når det gjelder industriprodukter. Her møter vi det gamle kolonimønsteret med u-landene som leverandører av råvarer og tropiske jordbruksprodukter. Vi har jevnt over ingen toll eller restriksjoner på råvarer som metaller, olje og bomull, men når det gjelder halvfabrikata og ferdigvarer har i-landene tollsatser på opp til 30%. Dertil kommer det faktum at etterspørselen etter råvarer på langt nær er så ekspansiv som etterspørselen etter ferdigvarer. Denne politikken blir stadig ført videre fra vår side, trass i at alle politikere i dag (forhåpentlig) er klar over at u-landene må utvikle en annen produksjonsstruktur dersom de skal kunne skape arbeidsplasser og økte valutainntekter. U-landene er helt ut avhengig av å opparbeide en industrieksport til kjøpedyktige markeder i Europa og Nord-Amerika, og den tollpolitikk som verdens rike nasjoner i dag fører, vil bety en avgjørende hindring selv om alle andre vilkår legges vel til rette.

I samme stortingsdebatt ble også myten om Norges "liberale" importpolitikk overfor u-landenes eksportvarer avlivet. Myten kom seg levende gjennom departementets proposisjon, men en forsterket finanskomite leverte klare beviser for at de "liberale" importpolitikk er en direkte usannhet. Finanskomiteen peker i sin innstilling bl.a. på at de norske tollsatser ligger meget høyt på en rekke halvfabrikata og ferdigvarer. Våre tollsatser er gjennomgående høyere enn de tilsvarende satser i andre vest-europeiske land. En undersøkelse som er foretatt gjennom GATT, viser at vår tollbelastning på en rekke ferdigprodukter ligger på 15,20 og opp til 30%

16. juni i år vedtok Odelstinget en lov om tiltak mot diskriminering av vår skipsfart. (Ved siden av USA er det særlig u-land som opererer med restriksjoner for å kunne bygge opp en egen flåte. Det siste bør bli sett på bakgrunn av at "vår del av verden" dirigerer 95% av all skipsfart og hele forsikringsystemet.)

På UNCTAD-konferansen opptrådte vårt land også med en klar front mot u-landene om skipsfartspolitikken. I Rederforbundets organ ble dette beskrevet slik: "For å gjøre effekten av utviklingslandenes angrep så liten som mulig, ble det ansett gunstig å begrense skipsfartsdiskusjonen til et såvidt faglig og snevert forum som mulig"

Det mest interessante innslag i debatten finnes imidlertid i saksordføreren, stortingsrepresentant Peder Næsheims innlegg, hvorfra jeg tillater meg å bringe videre disse synspunkter:

"For min part er jeg ikke så sikker på at u-landene er like lette å overbevise som de fleste nordmenn om at den frie konkurranse på havet er til like stor fordel for u-landene som for skipsfartsnasjonene, Utviklingslandene kan jo ikke la være å legge merke til at vi ikke praktiserer den samme lære når det gjelder varer og tjenester som vi er interessert i å selge til disse landene. Når det gjelder varer og tjenester som disse landene er interessert i å selge til oss, da nytter vi - både vårt land og alle andre land - diskriminerende tiltak, både toll- og importrestriksjoner og andre ting, for å beskytte våre nasjonale interesser i forhold til de andre. Det er bare på skipsfartens område at vi plutselig møter opp og sier at det enkelte land ikke skal ha noen anledning til å tilgodese sin skipsfart i forhold til vår. U-landene kan heller ikke ha unnlatt å legge merke til at de store linjerederiene som sørger for transport mellom disse land og verden ellers heller ikke greier å praktisere noen fri konkurranse. De samles til konferanser og blir der enige om hvilke frakter de skal ta, og hvilke linjer de enkelte rederier skal ta"

Skal vi heretter foreslå at "den frie konkurranse" skal defineres som beskyttelse av sine egne monopoler?

UTDRAG AV ELLEN BROUNS ARTIKKEL "KAPITALISME ER ET VERDENSSYSTEM".

("Zenit" nr. 3, 1967)

Den finansielle udbytning i form av renter, dividender, royalties osv. er den mest synlige form for udbytning. En lille del heraf kan direkte læses af de store selskabers årsberetninger. Den langt større del forsvinner derimod af forskjellige kanaler dels i ulandene selv og dels udføres den til industrilandene og er meget vanskelig at vurdere størrelsen af. Den reinvesterede kapital fortsetter en indre akkumulering i ulandene, forøger den s afhengighet og øker med tiden strømmen af renter og profitt ud af landet, eller sagt på en anden måte: øger ulandenes gjeld. Som eksempel på de direkte synlige kapitaloverførsler, nevner Charles Bettelheim at de største industrilande fra 1950 til 1960 fra kolonier og halvkolonier mottok mer enn 3 mrd. dollars årlig, dvs. langt mer enn hva de samme land hvert år investerte i ulandene i produktive formål. J.F. Rippy har foretatt en undersøkelse av engelske investeringer i ulandene i 40 år. Av mer enn 120 selskaper, skriver han, var det kun 17 som i de beste 5 år ikke kunne utbetale dividender som svarte til den samlede investerte kapital. Over 1/4 av de undersøkte selskaper fikk hale den innsatte kapital tilbake i dividender i ett eneste år eller enda hurtigere. Og han tilføyer: "Innkommene i Årene 1945-50 viser at de fete profitters tid langt fra er forbi." Offisielle amerikanske oppgørelser viser at forrentningen av investert kapital i ulandene er dobbelt så høy som den som investeres i industrilandene. Alt dette beviser i seg selv at de gamle økonomiske forbindelser også under nye politiske forhold ikke alene kan vedlikeholdes, men også utbygges. Ennå et eksempel: Iflg. FNs økonomiske kommisjon for Latin-Amerika utgjorde de nye amerikanske investeringer i Latin-Amerika fra 1951 til 1961 5,5 mrd. dollars, mens der i samme tidsrom tilfløt USA 9,5 mrd. i renter og dividender i motsatt retning. Grovt beregnet svarer det til at Latin-Amerika må betale 2 dollars tilbake for hver en de mottar. - Og FN-kommisjonen har ikke overdrevet, tvertimot!

Men som sagt er det kun en brøkdel av den direkte kapitaloverførsel som figurerer på de offisielle statistikker. De fleste udenlandske firmaer i ulandene er filialer av kjempeforetagender i industrilandene, og er derfor i stand til å manipulere med prisene. F.eks. kan prisene senkes eller heves alt etter den lokale regjeringes told- eller skattepolitikk. De store udenlandske firmaer kontrollerer eller har nær kontakt med både produksjon, transport og salg, og de kan derfor selv bestemme i hvilket ledd profitten skal figurere. Dette gjør det meget vanskelig å avgjøre hvor merverdien i realiteten stammer fra. Noen uland har innført lover som begrenser overførselen av renter og dividender, hvilket tvinger de udenlandske firmaer til å investere lokalt. Men dette er ikke noen løsning, for på den måte kontrollerer de etterhånden hele økonomiske grene.

~~OG I tilfelle av nasjonalisering skal hele denne akkumulerte kapital godtgjøres,~~
uansett om den opprinnelig investerte kapital allerede har vært betalt mange ganger
i dividender. Kontrollen med storegrener av ulandenes økonomi lettes ytterligere
ved opprettelsen av "blandede" firmaer, hvor en viss del av aksjene, av og til
majoriteten, eies lokalt, men hvor de utenlandske interesser likevel opprettholder
sitt monopol, dels i kraft av deres tilknytning til andre gigantselskaper, dels fordi
de har patentrettighetene, knowhow eller representerer det utenlandske selskap som
leverer livsnødvendige reservedeler eller råvarer. Ved hjelp av utallige slike meka-
nismer flyter det en stadig strøm av kapital fra ulandene til industrilandene. Kapital,
som hvis den ble produktivt investert kunne bety meget for ulandenes utvikling.
Disse og mange andre innviklede manipulasjoner gjør det mulig for utenlandske
interesser ikke bare å dominere det lokale marked, men også å kontrollere eksport-
markedet.

UTTALELSE FRA SENTRALSTYRET I SUF OM UTVIKLINGSHJELP.

Sentralstyret i Sosialistisk Ungdomsforbund vil ta avstand fra det syn som kommer til uttrykk i uttalelsen om "økt" utviklingshjelp fra de andre politiske ungdomsorganisasjonene. Spesielt er vi dypt uenig i at det offentlige skal oppmuntre det private næringsliv til en nykolonialistisk ekspansjon i de fattige og utbyttede land. En slik utvikling vil bare øke utbyttingen. Onarheim-utvalgets innstilling tjener bare til å tilsløre motsetningen mellom internasjonal kapital og nasjonal økonomisk uavhengighet og utvikling. En norsk regjering som ser det som sin hovedoppgave å legge alt til rette for norsk storkapital, bør ikke bestemme til hvilke land Norge skal yte støtte og på hvilken måte.

Det er urealistisk å tro at vi ved å yte 1% eller 2% av nasjonalproduktet, kan hjelpe u-landene frem til samme utviklingstrinn som oss i nord. U-landenes problemer i dag er ikke i første rekke "kapitalmangel" eller "manglende kapitalinvesteringer", men en profittmotivert handels- og militærpolitikk fra de rike lands side. Denne politikk hindrer u-landene i å bruke sine ressurser til landets beste.

Den kritikk de andre ungdomsorganisasjonene retter mot den norske u-hjelpen i dag, rammer ikke selve målsettingen for denne hjelpen, men tar i stedet sikte på å effektivisere den innenfor rammen av det bestående samfunn; man ønsker å gjøre kapitalismen mer menneskelig. Dette er i beste fall naivt.

Prinsipielt mener sentralstyret i Sosialistisk Ungdomsforbund at norsk u-hjelp bør konsentreres om de land som har frigjort seg fra kapitalismen og land som søker å føre en politikk uavhengig av den vestlige imperialismen. Den beste hjelp vi kan gi folkene i de fattige områder av verden, er å støtte de nasjonale og sosiale frigjøringsbevegelser med det de måtte be om, også våpen. Norsk utmelding av NATO er mot denne bakgrunn virkelig utviklingshjelp.